

Johann Wolfgang Goethe

"Metamorfóza RASTLÍN"

Teba mätie, milená, tisícovaká zmes
tej spleti kvetín v záhrade okolo;
mnohé mená Ty počuješ, a vždy opäť a znovu vytláča
barbarským svojim zvukom jeden názov druhý.
Všetky tvary sa sebe podobajú a predsa žiadny sa nerovná druhému;
a tak celý ten zbor svedčí o tajuplnom zákone,
o tajuplnej záhade. Ó, kiež by som mohol ', spanilá priateľka moja,
povedať Ti slovo, ktoré ju šťastne rieši!
Pri vzniku rastlinu pozoruj, ako pomaly, po stupňoch ona súc vedená,
tvorí svoje kvety a plody.
Zo semena sa vyvíja, akonáhle ju ticho oplodňujúce lono zeme
s priazňou svojou do života prepustí;
ten odporúča kúzlu svetla, toho svätého, ktoré je vo večnom pohybe,
hned najnežnejšiu stavbu klíčiach lístkov.
Jednoducho driemala sila v semeni, počínajúci sa tu pravzor
ležal, uzavretý v sebe a skrčený vo svojej schránke,
v nej ležali tiež vedľa seba list, koreň a púčik, len spoločice sformované a bez farby.
Suchým uchováva tak jadro v pokoji spočívajúci život,
tento vyvíera nahor, zveruje sa miernemu vlhku,
a pozdvihuje sa razom z obklopujúcej jej noci.
No jednoduchým zostáva tvar prvého zjavu,
čím aj medzi rastlinami sa vyznačuje dieťa.
Hneď na to však ďalší výhonok sa dvíha novo
a vrší uzol na uzol, pridružuje sa stále prvého tvaru.
Než predsa len tento nie je ten istý; lebo rozmanito sa vytvára
a formuje, ako vidíš vždy nasledujúci list,
ktorý stále vrúbkovanejší a členitejší vo svojich hrotoch a dielach,
ktoré predtým zrastené ticho ležali v dolnej svojej časti.
A tak speje všetko k najvyššej svojej vopred určenej dokonalosti,
ktorá u mnohého druhu uvádza nás v taký úžas.
Mnohonásobne sú ovrúbkované, vyžívajúc sa na tučnej, pekypujúcej ploche,
zdá sa byť plnosť výhonku slobodná a nekonečná.
Avšak tu zastavuje zrazu príroda vytváranie foriem svojou mocnou rukou
a riadi ich jemne k podobe dokonalejšej.
Miernejšie dáva prúdiť teraz šťavám, zužujúc cievy,
a razom tvar ohlasuje pôsobenie jemnejších vplyvov.
Ticho späť ustupujú dopredu tiahnuce kraje,
a rebro stopky sa utvára plnšie.
Neolistený však a rýchlo hore sa dvíha teraz útlejšia stonka
a zázračný tvar upútava náš pozorujúci pohľad.
Dokola v kruhu stavia sa teraz, počítaný i bez počtu,
menší lístok podľa iného podobného sebe.
A zoskupený tesne okolo svojej osi rozhoduje sa chrániaci kalich,
aby vypustil zo seba k najvyššej forme dospejúcu farebnú korunu.
Tak skvie sa príroda vo svojom vysokom a plnom prejave,

plodiak a radiac nad sebou stupňovito článok ku článku.
Vždy znovu žasneš, akonáhle na stonke sa nad štíhlou klenbou
striedavých listov kvetina hojdá.
Však nádhera tá je už zvesťou nového tvorivého diania,
ba farebný list cíti už dotyk ruky božej.
Ten istý sťahuje sa rýchlo teraz zrazu v sebe, a hľa, najnežnejšie formy
spejú tu dvojito vpred, určené súc k zjednoteniu.
Hľa, ako dôverne stoja tu pôvabné páry,
a početne radia sa okolo posvätného oltárneho stola.
Svadobná pieseň sa vznáša a nádherné vône, všetko oživujúce, von prúdia.
Teraz už jednotlivo nalievajú sa nespočetné zárodky,
súc pôvabne zakryté materským lonom vlnúcich plodov.
A tak tu príroda uzatvára kruh svojich večných síl;
však tu sa už druhý kruh chytá kruhu predchádzajúceho,
aby reťaz sa predlžoval po všetky časy,
aby celok bol živý, aby živé i to jednotlivé bolo.
Obráť, ó milená, svoj pohľad teraz k pestrému pred sebou kľbku,
ktorý zmätene sa už nejaví Tvojmu duchu.
Rastlina každá teraz hlása Ti zákony večné,
kvetina každá hlasnejšie než predtým rozpráva s Tebou.
Však ak rozluštíš tu bohyně písmená svätá,
potom všade ju zrieť budeš, tiež v zmenenom ďalšom jej ťahu.
Váhavo len vlečie sa húsenica vpred, zatiaľ čo motýľ speje šikovne nahor,
a tvárlivo mení sám človek svoju určitú podobu.
Ó, pomysli tiež, ako zo zárodku známosti len púhej
Postupne vzišiel v nás pôvabný návyk,
ako priateľstvo sa mocne v našom vnútri vzoplo,
a ako amor nakoniec kvety a plody z neho stvoril.
Pomysli, ako rozmanité tvary, skoro tie alebo ony,
ticho ich rozvíjajúc príroda citom našim dala!
Ó, raduj sa tiež z dňa dnešného! Svätá láska,
tá usiluje k najvyššiemu plodu rovnakého zmýšľania,
rovnakého názoru na vec, aby v harmonickom nazeraní
spojil sa pár, aby našiel on vyšší svet v sebe.